

Verslag

Inloopbijeenkomst en veldexcursie Schraallanden langs de Meije 9 juni 2022

Concept v.o1 290622

Aanleiding

Dit document is een verslag van de inloopbijeenkomst en veldexcursie voor het project Schraallanden langs de Meije. Doel van de bijeenkomst was om de aanwezigen te informeren over de doelen van het project en het eerste ontwerp en gelegenheid te bieden tot reacties.

Het projectgebied is in eigendom van Staatsbosbeheer en ligt in de provincie Utrecht. Het bestaat uit ongeveer 24 hectare Natura 2000-reservaat en ongeveer 58 hectare buffergebied dat onderdeel is van het Natuurnetwerk Nederland (NNN).

Het Natura 2000-gebied heeft zwaar te lijden onder verdroging, verzuring en vermessing waardoor onder meer het areaal zeldzame blauwgrasland afneemt. Om de natuur in en rondom het reservaat te beschermen en te herstellen gaan de provincie Utrecht en Staatsbosbeheer maatregelen treffen voor natuurherstel. Het gaat hierbij om het realiseren van een bufferzone van ca 58 ha waarmee het (grond)water langer wordt vastgehouden, het herinrichten van verworven voormalige landbouwgrond als natuur, het deels ophogen van het waterpeil en het inlaten van schoon water.

Deelnemers

Omwonenden, omliggende agrariërs, belanghebbenden en belangstellenden zijn via een nieuwsbrief geïnformeerd en uitgenodigd voor de bijeenkomst. In het voortraject zijn ook een-op-een gesprekken gevoerd met de naastgelegen bewoners. Nu het voorlopige plan gereed is, hebben wij het eerste ontwerp gepresenteerd in het gebied. In totaal waren naast medewerkers van Eelerwoude, provincie Utrecht en Staatsbosbeheer, 16 deelnemers aanwezig.

Presentatie

Aan de hand van kaartmateriaal is uitgebreid ingegaan op het waarom, wat en hoe we natuurherstel in het gebied willen uitvoeren en het bijbehorende proces en planning. Aansluitend is met mensen die wilden een kort veldbezoek gedaan, waarbij ruim de tijd was voor dialoog en het

beantwoorden van vragen. Ook hebben we vragenformulieren uitgedeeld voor eventuele 'nabranders'. Deze voorzien wij van een antwoord en verwerken we waar mogelijk in het plan. De gestelde vragen tijdens de bijeenkomst zijn hier onder samengevat en van een antwoord voorzien.

Verdere detaillering van het ontwerp

De plannen die op 9 juni zijn toegelicht moeten nog verder gedetailleerd worden. Dit doen we op basis van de door de deelnemers gestelde vragen en nader onderzoek. Ook wordt er, na de zomer, een nieuwe informatieronde gehouden met de betrokkenen. Daarin zullen we de zorgen en vragen, maar ook het ontwerp in meer detail doornemen. Daarmee werken we toe naar een definitief ontwerp dat begin volgend jaar klaar moet zijn.

Provincie Utrecht en Staatsbosbeheer zijn de deelnemers erkentelijk voor hun aanwezigheid, openheid in het delen van hun vragen en zorgen. We hopen met deze inloopbijeenkomst en onderstaande vragen en antwoorden meer duidelijkheid is ontstaan over de voorgenomen maatregelen in het gebied. Voor vragen aarzel niet contact op te nemen met Maarten Pouwel (provincie Utrecht, maarten.pouwel@provincie-utrecht.nl, 0628277213) of Maarten van der Valk (Staatsbosbeheer, m.valk@staatsbosbeheer.nl, 0622982993). Wilt u de stukken nogmaals inzien: Het concept ontwerp, de toelichting hierop en andere informatie vindt u op onze website:

<https://www.provincie-utrecht.nl/schraallanden-langs-de-meije>

Enkele foto's van de bijeenkomst en de veldexcursie

Foto 1: Eelerwoude, Staatsbosbeheer en provincie Utrecht lichten het voorlopig ontwerp toe aan de deelnemers.

Foto 2: Deelnemers luisteren naar de presentatie van Eelerwoude, Staatsbosbeheer en provincie Utrecht.

Foto 3: Deelnemers kijken tijdens de veldexcursie met hun verrekijkers naar het natuurgebied Schraallanden langs de Meije.

Foto 4: Tijdens de veldexcursie zien we veel veenpluis. Op de foto zie je de kenmerkende witte pluisjes van dichtbij.

Foto 5: Staatsbosbeheer laat tijdens de veldexcursie verschillende planten en bloemen zien.

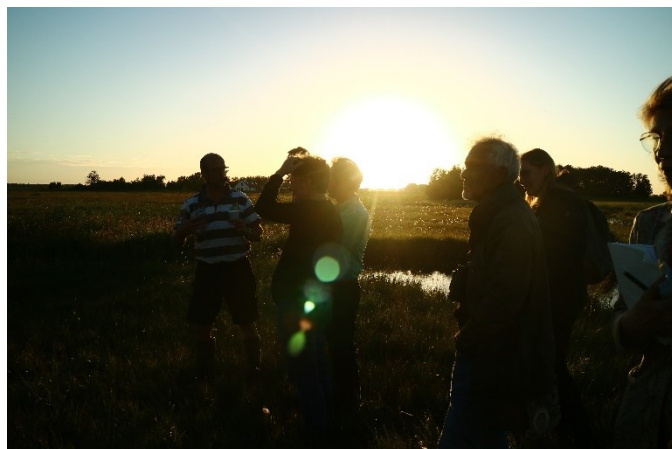

Foto 6: Een ondergaande zon aan het einde van de veldexcursie.

Vragen en antwoorden

Maatregelen

V: Waarom heeft de provincie Utrecht eerst de gronden gekocht en daarna pas Staatsbosbeheer?

A: De provincie Utrecht heeft een aantal gebieden in de provincie aangewezen als prioritaire gebieden. Dat zijn gebieden binnen de natuurbegrenzing waarvoor de provincie Utrecht kan onderhandelen op basis van schadeloosstelling. De bufferzone rondom de Schraallanden langs de Meije zijn aangewezen als prioritair gebied. Daarmee kon de provincie de oorspronkelijke eigenaar een hogere prijs bieden voor de gronden en zodoende deze gronden verwerven. In het kader van een grotere ruil zijn de gronden later verkocht aan Staatsbosbeheer.

V: Waarom wordt de agrarische bestemming van de door Staatsbosbeheer verworven gronden gewijzigd naar natuur?

A: De belangrijkste reden is dat hiermee wordt vastgelegd dat deze percelen nu en in de toekomst bestemd zijn voor de instandhouding en ontwikkeling van landschaps- en natuurwaarden. Wanneer de bestemming agrarisch blijft is deze bescherming niet gegarandeerd en wordt bovendien niet voldaan aan de voorwaarden van de verkoop van de grond.

Het wijzigingsplan voor aanpassing van bestemming gaat op 1 juli 2022 ter inzage bij de gemeente Woerden voor een periode van minimaal 6 weken. Het wijzigingsplan is in te zien via de website van de gemeente Woerden en binnen de eerdergenoemde termijn van zes weken kunnen er zienswijzen worden ingediend bij de gemeente. Na de periode van 6 weken worden eventuele zienswijzen beantwoord en verwerkt. Als er geen zienswijzen of bezwaren komen op de wijziging van de bestemming stelt de gemeente het wijzigingsplan vast. Kijk voor meer informatie over de bestemmingsplanprocedure op de website van de gemeente Woerden.

V: Worden met deze maatregelen wel de habitattypen in het reservaat beschermd die je voor ogen hebt? Door verdroging, verzuring en vermesting blijft het probleem toch aanhouden?

A: Met deze maatregelen worden de bijzondere habitattypen (plantgemeenschappen) beter beschermd. Er is uitgebreid onderzoek gedaan naar water, bodem en ecologie. De maatregelen zijn op basis van dit onderzoek tot stand gekomen. Doel van de maatregelen is de effecten van verzuring, verdroging en vermesting te verminderen en het reservaat robuuster in te richten, zodat het beter beschermd is tegen deze effecten. Het is wel van belang dat ook brongerichte maatregelen worden genomen om verdroging, verzuring en vermesting te verminderen, maar dat maakt geen deel uit van dit project. Tot die tijd is het van belang om het gebied weerbaarder te maken.

V: Hoe zorg je dat het hele gebied nat wordt en niet alleen de zijkanten langs de sloten? Het water dringt slechts een klein deel van het perceel in, in de rest niet. Dus of je nu het waterpeil omhoog zet of niet, het effect blijft minimaal?

A: Dit is ook geconstateerd in het uitgevoerde hydrologisch en bodemchemisch onderzoek. Er wordt door middel van dwarsslootjes en het graven van greppels gezorgd dat het water ook midden op de percelen terecht kan komen. Dit zorgt ervoor dat ook in het midden van de percelen het water de grond in kan komen en dus niet alleen de zijkanten natter worden. Hier wordt ook gekeken dat er geen geïsoleerde plassen ontstaan die door regenwater verzuren.

V: Waarom is voor deze natuurdoeltypen in de bufferzone gekozen? Kan er geen onderwaterdrainage worden toegepast? Dan krijg je gelijkwaardig het water verdeeld en blijft het bewerkbaar voor onderhoud en beheer en ook voor de agrariërs.

A: Op basis van het hydrologisch en bodemchemisch onderzoek is onderzocht welke natuurdoeltypen mogelijk zijn om een robuust natuurgebied te ontwikkelen. Hierbij is gekeken naar de hoogst haalbare natuurtypen. De combinatie van kruidenrijk en faunarijk grasland, dynamisch moeras en nat schraalland geeft grotere biodiversiteit en sluit beter aan bij doelstellingen van het Natura 2000-gebied. De daarbij gekozen maatregelen passen beter bij het behalen van deze beoogde natuurdoeltypen dan het toepassen van een onderwaterdrainage.

V: is er ook gekeken naar de beschikbaarheid van nutriënten voor de planten?

A: Ja, er is onderzoek gedaan naar de beschikbaarheid van nutriënten voor de planten, maar ook naar de indringbaarheid van nutriënten. We hebben op verschillende manieren naar de nutriënten gekeken:

- De totale fosforvoorraad in de bodem (totaal-P, bepaald met een destructie);
- De voor planten beschikbare fosfaatconcentratie: Olsen-P (bepaald met een Olsen-extractie);
- De snel beschikbare/uitspoelingsgevoelige nutriënten (P-z, NO₃-z, bepaald met een zoutextractie);
- Risico op P-mobilisatie bij vernatting (fosfaatverzadigingsgraad: bepaald met een oxalaat-extractie).

Op basis van deze bodemchemische gegevens in combinatie met de hydrologische omstandigheden zijn de natuurdoeltypen bepaald, zoals deze nu in het voorlopig ontwerp zijn opgenomen.

V: Is er berekend wat het effect van de maatregelen is op uitstoot van CO₂ en Methaan, en is dit in het plan opgenomen? En zo niet, gaat dit nog gebeuren?

A: Uit onderzoek is gebleken dat vernatting van veengebieden, waaronder de aanleg van moerasgebieden, kan leiden tot hogere uitstoot van het (zeer sterke) broeikasgas methaan (CH₄). De mate waarin dit gebeurt is afhankelijk van de begroeiing en de grondwaterstand. Anderzijds neemt de uitstoot van het broeikasgas koolstofdioxide (CO₂) door vernatting zeer sterk af (of wordt zelfs negatief). Omdat methaan veel korter in de atmosfeer blijft dan koolstofdioxide neemt de uitstoot van broeikasgassen door vernatting van veengebieden op de langere termijn dus af en wordt het broeikaseffect beperkt.

In het ontwerp (natuurtypen en waterpeil in combinatie met maaiveldhoogte) wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met het effect op de uitstoot van broeikasgassen. Vanwege de wisselende waterpeilen en de dynamiek in het (grondwater)systeem is het helaas niet nauwkeurig te bepalen wat het precieze effect op uitstoot zal zijn.

Voor meer informatie: [NOB – Veenweiden \(nobveenweiden.nl\)](http://nob-veenweiden.nl)

Directe omgeving

V: Wat betekenen deze maatregelen voor de direct omwonenden?

A: Het gebied wordt natter, vanwege het hogere waterpeil. Door de inrichting van de bufferzone met kruidenrijk en faunairijk grasland, dynamisch moeras en nat schraalland, gaat de kwaliteit van de natuur omhoog en neemt de diversiteit van de planten en dieren toe. Er zal na de inrichting een extensief beheer worden gevoerd dat betekent dat er met specifiek materieel wordt gemaaid. Wanneer de daadwerkelijke uitvoering start zullen we tijdig omwonenden informeren over het werkverkeer en/of het werk in het gebied op bepaalde momenten enig (tijdelijk) overlast geeft.

V: Komen er gemalen en/of pompen bij en zo ja waar?

A: Er worden in dit ontwerp geen extra pompen geplaatst binnen de Schraallanden langs de Meije. Om schoon water vanuit de Nieuwkoopse Plassen te transporteren komt er aan de overkant van de Meije wel een nieuwe pomp, maar daar zal geen geluidsoverlast van worden ondervonden.

V: Kan er iets gedaan worden aan de geluidsoverlast van de huidige pomp die er staat?

A: Deze pomp is van het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR). Er is inmiddels melding gedaan van de geluidsoverlast. HDSR gaat onderzoeken wat er aan de hand is.

V: Krijgen we last van stank? En zo ja wat wordt hieraan gedaan?

A: De nieuwe maatregelen zorgen ervoor dat er niet langer mest wordt uitgereden over de percelen om verschraving van de percelen te bevorderen. Langdurige inundatie van het maaiveld met regenwater wordt voorkomen door het maaiveld goed aflopend te maken naar het bestaande slotenstelsel. Dit voorkomt eventuele stankoverlast voor de directe omgeving.

V: Wordt er door de uitvoering van maatregelen juist niet veel CO₂ / stikstof uitgestoten?

A: Wanneer het definitieve ontwerp gereed is leggen we het plan voor aan het bevoegd gezag voor vergunningverlening vanuit de Wet Natuurbescherming. Hierbij kijken ze naar het effect van uitvoeringsmaatregelen op de natuur. Indien nodig moeten wij dan maatregelen treffen om de uitstoot te beperken of te compenseren.

V: Komen er struinpaden of anderszins ontsloten worden voor recreanten?

A: Nee, het gebied blijft - net zoals nu het geval is - niet toegankelijk voor publiek. Dit heeft te maken met de kwetsbare en verstoringgevoelige natuur. Het gebied is goed beleefbaar vanaf de Meije.

V: Waarom zijn de omliggende agrariërs niet eerder betrokken bij de totstandkoming van de concept ontwerpschets?

A: We zijn ons ervan bewust dat er veel kennis en ervaring in het gebied is onder de agrariërs. Nu er een concept ligt, gebaseerd op onderzoeken, weten we wat haalbaar is om de natuurdoelen te behalen en kunnen we dan ook van hieruit bekijken wat en zo ja welke mogelijkheden er zijn voor samenwerking met de omliggende agrariërs. Bijvoorbeeld het optimaliseren van kruidenrijk grasland. Na de zomer houden we een nieuwe informatieronde met de betrokkenen. Daarin zullen we de zorgen en vragen, maar ook het ontwerp in meer detail doornemen.

V: Wat gebeurt er met de vrijgekomen grond na het plagwerk?

A: In het huidige ontwerp zal er ongeveer 11.000m³ grond vrijkomen. Het is de bedoeling om deze grond weer in te zetten voor de te treffen maatregelen in de bufferzone zelf. De grond is nodig voor bijvoorbeeld aanleg en ophoging van de beheerpaden die ook als waterkering dienen om herfstinundatie mogelijk te maken in het reservaat.

Zorgen omliggende agrariërs

V: Welke garantie kan de provincie de omliggende agrariërs geven dat het Natura 2000-gebied niet verder wordt uitgebreid en daarmee onze bedrijfsvoering in het geding komt?

A: Met de plannen voegen we geen gebied toe aan de Natura 2000-begrenzing. In het bestemmingsplan is de specifieke gebruiksregel opgenomen: “Tot een met de bestemming strijdig gebruik wordt in elk geval gerekend het gebruik van en het in gebruik laten nemen van gronden ten behoeve van de natuurfunctie, waarbij door de betreffende inrichting van de natuurgronden direct of indirect blijvend onevenredige afbreuk aan de gebruiksmogelijkheden van omliggende percelen te verwachten zijn.” Hiermee wordt in het bestemmingsplan geborgd dat ontwikkeling van (nieuwe) natuur geen onevenredige hinder mag opleveren voor omliggende bestemmingen en bestaande functies.

V: De agrariërs ervaren deze ontwikkeling als een bedreiging, zeker met de landelijke stikstofplannen en de gevolgen voor agrariërs nabij een Natura 2000-gebied.

A: We begrijpen we dat de stikstofplannen bij veel agrariërs hard zijn aangekomen en willen dan ook samen met hen werken aan een duurzame toekomst voor het landelijk gebied. Ook gedurende dit project gaan we graag het gesprek aan met de agrariërs om de mogelijkheden voor samenwerking op te pakken.

De opgave met betrekking tot stikstof is voor de provincie Utrecht complex. Daarom zullen we nu eerst uit moeten zoeken wat de richtinggevende doelen van de minister gaan betekenen voor de gebiedsprocessen. De provincie heeft tijd nodig om deze te analyseren en voor het proces dat we ingaan met de agrariërs in de regio. Het is belangrijk om dit proces zorgvuldig te doen, agrariërs duidelijkheid te bieden en hen zo goed mogelijk te ondersteunen in deze onzekere tijd.